

Literatura Infantil

2014/2015

Codi: 103537

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Educació primària	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Teresa Colomer Martinez

Correu electrònic: Teresa.Colomer@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'alumne/a, com a futur mestre/a de primària, ha tenir un bon domini oral i escrit de la llengua catalana i de la llengua castellana (nivell C2 del Marc Europeu Comú de Referència).

Es recomana haver fet anteriorment i tenir aprovades les assignatures de Llengües i curriculum i Llengües i aprenentatges.

Objectius

Assignatura optativa orientada a aprofundir en l'educació literària dels infants a l'escola. Adopta la forma de taller de tipus pràctic on s'adquireixen coneixements sobre el corpus literari i es desenvolupen habilitats de dinamització del material literari i ficcional a través de projectes literaris i d'animació a la lectura.

El seus objectius principals són assolir coneixements i desenvolupar habilitats sobre:

1. La planificació de l'educació literària a l'etapa primària.
2. Les característiques de la literatura infantil en els diferents formats i suports, impresos i en pantalla.
3. Els criteris de valoració i selecció escolar dels textos per a les activitats d'aprenentatge.
4. El disseny d'activitats segons diferents objectius educatius i amb diverses tècniques de realització.
5. La familiarització amb un ampli panorama de recursos bibliogràfics i digitals, tant de la producció per a infants, com de fonts de suport per a les activitats, que resulti útil per a la tasca professional dels mestres.

Competències

- Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i plurilingües.
- Adquirir formació literària i conèixer la literatura infantil.
- Conèixer el currículum escolar de les llengües i la literatura.
- Conèixer i aplicar els processos d'interacció i comunicació a l'aula i dominar les destreses i habilitats socials necessàries per tal de fomentar un clima d'aula que faciliti l'aprenentatge i la convivència.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Fomentar la lectura i animar a escriure.

- Fomentar la lectura i el comentari crític de text dels diferents dominis científics i culturals continguts al currículum escolar.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, per comunicar-se i col·laborar en els contextos educatius i formatius
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements adquirits a la selecció, lectura i interpretació de textos dels diversos dominis científics i culturals.
2. Conformar equips de treball capaços de desenvolupar les activitats de forma efectiva tant de manera presencial com telecol·laborant de diferents formes.
3. Conèixer i saber utilitzar els principals recursos i eines de consulta de la llengua.
4. Conèixer i utilitzar textos de literatura infantil per al desenvolupament d'activitats d'aprenentatge de les llengües en l'educació primària.
5. Conèixer i valorar el programari educatiu i els espais web pertinents per a l'ensenyament i l'aprenentatge de la literatura a primària.
6. Conèixer i valorar la producció de literatura infantil per a la selecció dirigida als diferents espais de lectura literària en l'escola.
7. Conèixer i valorar les característiques dels productes literaris audiovisuals i digitals per a nens.
8. Demostrar un coneixement de l'ús i registre acadèmic de les dues llengües oficials.
9. Disenyar pràctiques de foment de la lectura i l'escriptura que incorporin els criteris de formació literària en els diferents nivells escolars.
10. Dissenyar propostes educatives d'ensenyament i d'avaluació que contemplin les diferents modalitats d'aprenentatge literari, de manera que considerin adequadament tots els continguts curriculars de l'àrea i responguin a la diversitat cultural.
11. Seleccionar la literatura infantil adequada als diferents objectius formatius escolars.
12. Ser capaç d'elaborar activitats i materials didàctics enfocats a l'aprenentatge de la llengua adaptats als contextos socials específics de cada centre educatiu.
13. Utilitzar els processos d'interacció i comunicació a l'aula en discussions sobre textos literaris que ajudin a construir col·laborativament interpretacions detallades dels textos.
14. Utilitzar la producció literària infantil per als objectius formatius de l'educació literària en l'escola.
15. Utilitzar les TIC/TAC en el disseny, desenvolupament i autoavaluació d'activitats d'aprenentatge en anglès.
16. Valorar les pràctiques d'animació a la lectura i a l'escriptura amb criteris de formació literària.

Continguts

1. El corpus i les fonts de suport

1.1. Tipus i gèneres de la producció de literatura infantil impresa, audiovisual i digital.

1.2. Les relacions entre codis: el text i la imatge, la lectura en pantalles, el trasvàs de les obres d'un codi a l'altre. Relacions i interaccions entre textos, lectors i autors.

1.3. La valoració de la qualitat dels textos. La literatura infantil com a reflex del món, proposta de valors educatius, situació en les tendències artístiques de l'època i situació en la tradició cultural catalana.

1.4. La selecció de textos literaris, literatura popular i literatura infantil a l'escola. Les adaptacions per a infants, els clàssics infantils i l'imaginari col·lectiu.

1.5. Establiment d'un bagatge personal de textos adequat a l'etapa primària.

2. El disseny d'activitats literàries

2.1. L'ús de fonts bibliogràfiques i digitals per a la selecció del corpus i per al disseny d'activitats literàries.

2.2. Organització de l'espai docent i planificació dels diferents tipus d'activitats.

2.3. Disseny de projectes i activitats literàries segons els paràmetres escollits: objectius educatius concrets, àmbits d'actuació escolar, destinataris i tipus de text.

2.4. Tècniques i tipus d'activitats: escriptura literària, explicació de contes, lectura expressiva, dramatització, discussió en grup, jocs poètics, etc.

Metodologia

Taller fonamentat en el treball sobre materials diversos i una tipologia variada d'activitats grupals i individuals que premetran a l'alumnat dur a terme i experimentar un ampli ventall de pràctiques d'aula, mitjançant les quals es desenvoluparan els continguts de l'assignatura.

Els estudiants també hauran de realitzar activitats autònomes i treballs en grup fora de l'aula i, eventualment, fer-ne la seva presentació i discussió a classe. També hauran de fer les lectures bibliogràfiques i de llibres infantils que s'indiquin.

El curs va adreçat a l'elaboració de materials directament utilitzables a les aules escolars. Els treballs es programen sobre aspectes complementaris i es posen a disposició de tot el grup per tal que cada alumne acabi disposant d'un ventall de recursos ja preparats per a les aules.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial	45	1,8	2, 6, 8, 13, 16
Tipus: Supervisades			
Tutorització en la preparació d'activitats	30	1,2	
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs, preparació d'activitats i lectures	75	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16

Avaluació

L'assistència a les classes presencials de l'assignatura és obligatòria. el 80% d'assistència és el mínim per poder tenir dret a l'avaluació; en cas contrari es considerarà no presentat. Amb aquesta condició prèvia, l'avaluació es durà a terme mitjançant les activitats d'avaluació descrites.

Per aprovar l'assignatura cal presentar totes les activitats. No s'aprovarà cap presentació, treball, activitat escrita o oral que no demostrï un bon domini de la llengua. Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura, però no assoleixin els mínims per aprovar-la, tindran l'oportunitat de superar el curs amb els treballs autònoms addicionals, refent algunes de les activitats o mitjançant els mecanismes específics que estableixi el professorat. S'estudiarà cada cas i s'establirà el procediment concret en funció de la situació de cada estudiant.

Els resultats de cada una de les avaluacions es retornaran a l'alumnat en el termini màxim de tres setmanes després del seu lliurament i s'oferirà una data de revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació.

D'acord a la normativa UAB, el plagiat o còpia d'algun treball es penalitzarà amb un 0 com a nota d'aquest treball perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots

els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor considera que un alumne està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració en grup d'un projecte d'educació literària a primària	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Elaboració en grup d'una planificació temporal d'activitats literàries per a un curs de primària	25%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 16
Prova escrita individual sobre les lectures bibliogràfiques i de llibres infantils i juvenils	10%	0	0	5, 6, 7, 8
Práctica individual de narració oral	10%	0	0	8, 11, 14
Selecció en grup del corpus de llibres infantils d'aula per a un curs de primària	25%	0	0	2, 6, 7, 11

Bibliografia

- BASSA, R. i altres (2009): Ombra viatgera. Els poemes a l'educació infantil i primària. Palma: Moll.
- BRYANT, Sara C. (2008): Com explicar contes. Barcelona: Biblaria
- BULLICH, E.; MAURE, Mercè (1996): Manual del rondallaire. Barcelona: La Magrana
- CALLOW, J.; ZAMMIT, K. (2002). "Visual literacy: from picture books to electronic texts". En: M. Monteith (ed.). Teaching primary literacy with ICT. Buckingham: Open University Press: 188-201.
- CHAMBERS, Aidan (2009): Dime. Los niños, la lectura y la conversación. México: FCE.
- CHAMBERS, Aidan (2007): ¿Quieres que te cuente un cuento? Una guía para narradores y cuentacuentos. "Fomentos lectores". Caracas: Banco del Libro.
- COLOMER, Teresa (2005): Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela. México: FCE.
- COLOMER Teresa (2010): Introducción a la literatura infantil y juvenil actual. Madrid: Síntesis.
- COLOMER, Teresa (dir.) (2002): Siete llaves para valorar las historias infantiles. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- DESCLOT, Miquel (2007): Poesies amb suc. Antologia de poesia per a infants. Barcelona: La Galera
- DESCLOT, Miquel. "Parlar de poesia amb infants", text escrit per a Gretel: <http://literatura.gretel.cat/content/miquel-desclot>
- DURAN, Teresa; LUNA, Marta (2002): Un i un i un... fan cent. Barcelona: La Galera.
- LLUCH, Gemma (ed.) (2000): De la narrativa oral a la literatura per a infants. Invenció d'una tradició literària. Alzira: Bromera.
- LLUCH, Gemma; Caterina VALRIU (2013): La literatura per a infants i joves en català. Anàlisi, gèneres i història. Alzira: Bromera.

MOLIST, Pep (2008): Dins del mirall. La literatura infantil explicada als adults. Barcelona: Graó.

OLID, Bel (2011): Les heroïnes contraataquen. Models literaris contra l'universal masculí a la literatura infantil i juvenil. Lleida: Pagès editor. VIII Premi Rovelló d'assaig de literatura infantil i juvenil 2010.

PRATS, Margarida (2002): "La poesia per a infants: un gènere entre el folklore i l'obra d'autor". Colomer, Teresa (ed.): La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis. Bellaterra: ICE-UAB, pp.45-56.

PORTELL, Joan (ed.) (2004): M'agrada llegir. Com fer els teus fills lectors. Badalona: Ara llibres.

REGÀS, Rosa. (2001). Hi havia una vegada. Una tria de contes populars catalans. Barcelona: La Magrana.

RODARI, G. (2009): Gramàtica de la fantasia. Barcelona: Columna.

RODRÍGUEZ ILLERA, J. I.; LONDOÑO, G. (2010): "Los relatos digitales como textos multimodales". En El ebook y otras pantallas. Nuevas formas, posibilidades y espacios para la lectura. 18 Jornadas de Bibliotecas Infantiles, Juveniles y Escolares. Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Salamanca. pp.73-83.

TEBEROSKY, Ana [amb col·laboració de COLOMER, T.] (2001): Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure. Barcelona: Vicens Vives.

UNSWORTH, L. (2006). E-literature for children. Enchanging digital literacy learning. New York. Routledge.

Webs de recursos i centres de documentació

- Biblioteca Artur Martorell:

<http://w3.bcn.es/XMLServeis/XMLHomeLinkPI/0,4022,297840243,00.html>

- Biblioteca Xavier Benguerel. Centre de Documentació del Llibre infantil:

<http://www.bcn.cat/bibxavierbenguerel>

- CliJCAT (Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil): <http://www.clijcat.cat/>

- Contacontes. Persones o grups que expliquen contes, tant en centres culturals diversos com en centres d'ensenyament. N'hi ha un gran nombre, alguns d'agrupats en l'associació "Contacontes: directori de contacontes en català": <http://www.contacontes.cat/directori.html>

"Hores del conte": n'ofereixen la majoria de biblioteques públiques i n'hi sol haver per a diverses franges d'edat.

- Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Centro de Documentación e Investigación: www.fundaciongsr.es

- GRETEL: Pàgina de Literatura infantil de la UAB: <http://www.literatura.gretel.cat> Inclou una cinquantena de contes curts per a ser escoltats al apartat "Invitats. Narradors"

- <http://www.didacticolite.com/cat/index.php>: propostes de contes i activitats per a l'escola infantil i primària.

- <http://www.edu365.cat/infantil/poesia/portada.htm>: per a educació infantil amb poemes recitats, escrits i il·lustrats per temes i d'autors molt diversos.

- JOLIBERT, J. (coord.) (1992): Formar infants productors de textos. Barcelona: Graó.

- Musiquetes.cat: recull de cançons infantils tradicionals per escoltar en xarxa, forma part d'un dels projectes de la Bressola de la Catalunya Nord: <http://www.musiquetes.cat/canco/num/16>.

- Quins llibres...?: Tria feta pel Seminari de Bibliografia infantil i juvenil de l'Associació de Mestres Rosa Sensat. S'hi pot accedir tant a través del web de l'Associació (<http://www.rosasensat.org/textos/16/>), com a través del web del Departament d'Educació, dins de l'apartat d'Escola Oberta (<http://www.xtec.net/epergam/quins/quins.htm?codi=quinsllib>).

- Seminari de bibliografia infantil i juvenil de "Rosa Sensat": llibres recomanats (http://www.xtec.net/epergam/quins/quins.htm?codi=quins_llib).
- Servicio de Orientación a la Lectura (FGSR): llibres recomanats (www.sol-e.com).
- Tantàgora: associació de foment d'activitats de literatura oral (<http://www.tantagora.net/doc/home.php?l=ca>).
- Una mà de contes: contes per veure i escoltar, que es poden triar a partir del tema, l'autor, l'il·lustrador, l'origen geogràfic... (<http://www.unamadecontes.cat/>).
- Llibres al replà: <http://llibresalrepla.blogspot.com.es/>
- Bloc de l'Escola Francesc Aldea: <http://blocs.xtec.cat/cepcescaldea3r/2011/01/16/video-de-la-talpetal/>
- Bloc de la Biblioteca de l'Escola Orlandai: <http://bibliotecaorlandai.blogspot.com.es/>
- XTEC, web del Departament d'Educació (<http://www.xtec.cat/>). En podem destacar l'apartat "Escola oberta", que inclou materials de tot tipus per a totes les assignatures i tots els nivells educatius (<http://www.xtec.cat/escola/index.htm>). A l'apartat de llengua catalana: "Una mà de contes", "Racó de contes", "El pou de la goja. Revista interactiva de literatura oral", "Els contes d'en Tom i la Laia", etc.
- <http://www.edu365.cat/infantil/poesia/portada.htm> (per a Educació infantil amb poemes recitats, escrits i il·lustrats per temes i d'autors molt diversos)
- Reculde webs de poesia per a infantil i primària: http://www.xtec.cat/crp-bages/html/poesia/poesia_pri1.htm
- <http://www.samfainadecolors.cat/> Espectacles basats en cançons tradicionals.
- <http://cosdelletra.blogspot.com> Blog del grup Cos de Lletra. Espectacles sobre poesia.